

ՆՈՐՈՐ

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ԿՈՐ ՈՐԻՆ

ՆԱԽԱԿԱՆ ԵՄԵ ԲՈՂԱՅԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԵՏԻ Լ ՈՒՂԱՎ Լ ՄԵ

Վարչութիւն ՆՈՐ ՈՐ Բազմի ԳԱՀԻՐԷ

Direction du journal

NOR-OR

Caire

Չեռայիրներն եւ չեն դարձաւիր

ԱՐՏՈՒՍՏԵՐ Ժ. ՄԻՆՆԻԷ

Լ Ր Ա Ք Ի Ր ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹ ԶՈՐԵՔՈՐԹԻ ԵՒ ՇՈՐԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԲԱՃԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԵԿԻՊՏՈՍ

ՎՐԵ ՈՐՁ

Table with 2 columns: Subscription type and price. Includes 'Վաճառքի համար ստեղծված' (50), 'Վեց ամսեայ' (30), 'Շրջակայից' (60), 'Վեց ամսեայ' (35).

ԱՐՏՈՒՍՏԵՐԱՆ ԶԱՐԱՔ

Table with 2 columns: Subscription type and price. Includes 'Տարեկան' (3 րոսեկ) (18), 'Վեց ամսեայ' (10).

ԲՈՒՍԻՆՆ ԵՒ ԿՐԿԱՍԹ ԶԱՐԱՔ

Table with 2 columns: Subscription type and price. Includes 'Տարեկան' (7 րոսեկ) (7), 'Վեց ամսեայ' (4).

ԲԱՃԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹ ԿԱՆՈՒԹ Ե

ԵՒ ԲՈՂԱՅԻՆՈՒԹ ԵՄԵ

Թերթին վարչութեան վրայ է

ՇՈՐԱԹ 10/23 ՓԵՏՐՎԱՐ 1901

ՔԱՆ ՓԱՐԱՅ ՈՂՁ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻ 68

27 Ի ԵՐԵՎԱՆՈՅԻՆ

Գարձուցէք « Նոր Օր » Ի երկրորդ երեսը, պիտի տեսնէք հոն ի նպաստ Հայաստանի Որբերուն տրուելիք արտաքոյ կարգի թատերական ներկայացման յայտարարը :

« Օգնութեան հասէք » պոռագ Հայ որբը Հայաստանի խորքէն, շանթի պէս մինչև Եգիպտոս արձագանգ գտաւ անոր աղբիւրալից ձայնը. ան միջապէս կազմուեցան լճակներովն. ներ վասպուրականի, Ակնայ, Արապ-հիբի Որբախնամ անուններուն տակ, օգնութիւն փութալու համար խղճալի որբին Վիճակահանութիւն մը սարքեցին անցեալ տարի և անոր արտադրած 15000 հասոյթը անմիջապէս զրկեցին որբին Որբը որբեց վայրկեան մը իր արտատուքը :

Բայց Որբը մէկ չէ. բազմաթիւ են Հայ Որբերը. աչքէ անցուցէք անգամ մը Պոլսոյ Պատրիարքարանի պատրաստած Որբերու ցանկը պիտի տեսնէք հոն 63,000 Որբերու անունները : Հետեւաբար անցեալ տարուան զրկուած օգնութիւնը չի բաւեր Հայ Որբին, քանի որ իրենհաց, հագուստ և բնակութիւն սուտղ ոչ Հայր ունի և ոչ Մայր :

Անկեա մինչև որ չափահաս ըլլայ իրեն օգնողի մը, գոնէ ամեն օր պուտաւ մը հաց ու անկողին սուտղի մը պէտք ունի :

Եթէ կան իրեն օգնողներ՝ անոնք ալ իրեն հայ եղբայրները և քոյրերն են, որոնք թեպէտ և Հայաստանէն հեռու, մինչև Հին և Նոր աշխարհ սահմանները գրուուած են, բայց Որբին ձայնը այնքան աղեկատու է որ շատ շուտ կը հասնի իրենց ականջը :

Միթէ օրինակ չեն Եգիպտոսի Հայ եղբայրները և քոյրերը, որ վայրկեան մը անապրեք չմնացին որբուկին ձայնին : Անոնք գիտնալով որ իրենց զրկուած դրամը չի բաւեր Հայ Որբին պիտի քրտնեն, միահամուռ ժողով մը գումարեցին վասպուրականի, Ակնայ և Արապհիբի Որբախնամ լճակներովն և արտաքոյ կարգի թատերական շքեղ ներկայացում մը տալ Օրբերայի խորիվական թատրոնին մէջ :

Երանի անոնց որ այսպիսի նուիրական ձեռնարկներով կաշխատին ու կը արնին ի սէր Հայ Որբին, Օրհնեալ ըլլան անոնք որ կը բաշխելին այսպիսի ձեռնարկները տալով իրենց լուծանքի գիծովն Հայ Որբին :

Այս վայրկեանիս կը մտաբերեմ այն երանելի ժամանակները, յորում Պոլսոյ մեր ամենէն երեւելի ազգայինները իրենց հովանաւորութեանը տակ պարահանդէսներ կը կազմակերպէին Ալքազարի թատրոնին մէջ, ի նպաստ Հայոց Միացեալ-Լճակներովն անուններուն, որոնք Հայաստանի դաւաններուն մէջ դպրոցներ կը բանային շարունակ, հայ մանկուոյն դաստիարակութեան և կրթութեան անունը տալու համար :

Որբան կը սրաշտէի այն ատեն՝ այդ անխնայ բարերարները, և որբան կատէի բոլոր անոնք որ իրենց անհարակ, շահախնդիր և կամ թոյլ բընաստութեամբ անտարբեր կը գլուխէին ազգային շահերուն, ըլլալով մէկ մէկ հակապատկերներ առաջիններուն :

Աւա՛ղ, անցան այն երանելի ժամանակները իրենց հետ տանելով այդ անխնայ բարերարները :

Միացեալ-Լճակներովն անուններուն յաջողեցին այսօր Որբախնամ ընկերութիւնները այդ վարժարաններուն տեղ՝ այժմ որբանոցներ կը բացուին շարունակ, և որոնց ի նպաստ Ամերիկայի, Պուլկարիայի, Պարսկաստանի հայերը հանդէսներ կը կազմակերպեն, ինչպէս որ Եգիպտոս կազմակերպեց թատերական ներկայացում մը, 27 Ի երեկոյթը, զոր քաջալերել նուիրական պարտականութիւն մ'է ամեն հայու :

ԱՊՏՈՒԹ ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆԸ

Պարտաւորութիւն ձախ կողմը՝ ճիշդ ճիշդութիւնը իրարմէն դրամատան պատահաններուն տակ, աւա՛ղ յիշէ՛ք մայրիկ վրայ անկէն մը կկատ ա՛յ, թաշխնակի, գոլպայի և կօշիկի կապիչի պէս ոչնչութիւններ ծախող Պուլկարացի Ապտուն՝ ծանօթ գեմբ մըն և Ալեքսանդրացիներուն համար, ինչպէս կը երեւն ճեղք Մուսթաֆան Պոլսեցիներուն : Խափը չի տեսող, չի ճանչող

մարդը թերևս կան Ազգապարտի մեջ բայց Ապտուն՝ այդ աննշան, ոչորմեղ մարդուի ծանօթ կը ամենուն :

Կըրպարայի և Բամբի կ'օճաղներն անմիջապէս հարը՝ Եգիպտոսի այդ ամառուան մայրաքաղաքին մէջ, ամենէն շատ հետաքրքրական բանը ապահովապէս Ապտուն էր, Պուլկարացի Ապտուն, Ապտու կնաստեացը :

Ֆելաշի լակտոն սկսեալ մինչև քաղաքին կառավարիչը և սուլէյ մեր, ամեն հիպատոսները, Էստրապոն սեպտաւորները ինչպէս նաև ամենէն անարթ երեսասարգները, գոնէ անգամ մը իրեն հետ խոտած, իրմէն բան մը գնած էին :

Առեղծական քիլո մը այդ Պուլկարացին որ հակառակ անորան ծանօթ լալուս, միշտ չի հասկցուած, չի բացատրուած մարդը կը մնար ամենուն համար :

Հանդուկ մը՝ այդ մարդուն խելութիւնը որուն վրայէն գաղտնիքը բոլոր վեր աննշան շատեր փորձած էին, տասնց յաջողելու : Չարմանալի, հետաքրքրական, խորհրդաւոր մարդն էր նա միշտ :

Երկայն գեմբ մը, կուրծնէն դուրս ցայտող աչքեր, կապարի գոյն մը, ճերմկաբուր մը իր իր իր մարմնի մը, հիւսնալի ճերմակ տկուաներ, բերան մը որուն երկու ծայրի խորշերուն մէջ թաշխնակ, դեղահոնքներ, կեանքի զգուսնքը իրենց բոլոր դրած էին, կնկան մը նախանքը շարեւոր ատոման կանոնաւոր, պզտիկ ընթ մը, ահա՛ մանրամասնութիւնը իր գրեթէ զոր շարունակ կը տասանը իր կողմ ունեւորուն վրայ :

Ատոն, արեւածագին, ապրանքներու ծըրարը թեւին տակ, Պուլկար տը Ռամէի իր սիրելի անկիւնը կուրար տեղաորսիլ և շուանի կտորի մը վրայ երկու գոմով, պատէն կախուած, իր թաշխնակները և զուլպանները ցուցադրել անցորդներու թիւն տակ :

Մասնաւոր խնամքով մը իր այս պզտիկ ցուցահանդէսը կազմակերպելն վերջը, համբիւր կը հասնէր պրպանէն և գետնը իրուած թաշխնակին վրայ ծալապատիկ նստելով, աչքերը կէս զոյց կէս բաց, յանտարաբնութիւն գայտեան կապաւոր, ինք իրեն մէջ ամփոփուած :

Եւ տեսողը կոկոր :

Իր բով, ինչպիսի մեծ խառնութեան մէջ, ապրանքները իրենց վերջնական դերն ունէին : Թաշխնակներու հատը մէկ դրուշ կը, պուլպային գոյզը շոր, և կապիշները բրան փարսոյ : Այս դերները այնքան ծանօթ էին, որ յաճախորդները, խիստ շատ անգամ, մարդուն հետ բոտ մը իսկ փոխանակելու առիթը չէին ունենար :

Չոտնին վրայէն կանուկէր ու զածը և գրումը տալով կը հեռանային :

Ամենէն շատ բնուած տեսողը, կօշիկի կապիշներն էին որմէ պէտք ունեցող գրեթէ ամբողջ երազակները Ապտունի կը գիմէին անգամա՛տա :

Համբիւր մէկ ձեռքին մէջ, և միս բազուկը պատին կ'օճաղ, մտածկոտ, կն բաց աչքերով, հանդարտօրէն, իր բացօճիկայ կրպակին առջև կարծես կը մրափեր, անհոգութեամբ մը որ յասակ է՝ արևի ճառագայթներուն մէկ լայն, պոյճաւ շերտին մէջ սփռուող կատուններուն՝ որոնց այդ կայքը՝ far-nienteh անո շուքեան վրայ աւանէն համոզիչ գաղափարը կս սայ մարդու :

Թանկարձակա լմ իր այդ կրպակը սակայն, կէս ժամ անգամ մը բակաբար, արշտիւնու և տեղափոխելու կատարելք խեղճ Ապտուն, այնպիսի պատճառի մը համար որ ճիշտ իր գաղտնիքը կը կազմէր :

Ամեն սնդակ՝ որ կիւ մը կամ ազնիկ մը իրեն մտանալով հեռը խօսել և կամ իր մէ բան մը գնել կուզէր, Պուլկարացին համբիւրը դրպանը գնել և աղբանքները մողվի մէկ կընէր : Ատոնց դեղահոնքներ և կամ ցատուի բոտ մը արտասանելու, կրպակը թեւին տակ կը դնէր և նստած տեղէն ելիւրով, բրան կամ բառաստուն բայց հետո արիւշ պատի մը տակ կերթար իր վաճառատնիկն կաշխակները այն կանոնաւորութեամբ և համբերութեամբ որով սկսած էր աւտուն կանուխ : Օրը բոտն երեսուն անգամ այսպէս, խառնութիւն կը գոյզը և կը բանար, մեծ և անյազ գարմացում մը պատանակով աւանաւոր եղողներուն :

Ամբողջ քաղաքին գիտցած բանն էր այլ ևս, Ապտուն կիւնելու հետ գործ ունենալ չէր աւան : Անոնց հպտմէն կը գարչէր, չէր նախեր երեսին, երբէք բոտ մը իսկ չէր ուզող անոնց և միշտ խոյս կուտար՝ անոնց հետ որ և է յարաբերութիւն ունենալու առիթն :

Բաւական էր որ կիւ մը, — շատ անգամ գիտնամը — մասնաւոր իրեն. անմիջապէս կը տեսնէր որ նա, կը քաղաքական հոսանք մը մտածի պէս, վեր կը ցատէր տեղէն և ծալուտոքը կ'սկսէր, տասնց բարկանալու, առանց շրջներն իսկ շարժելու, հանդարտօրէն, մեքենաբար, կամակայքովն :

Եւ ըսել թէ այս տաղտուկը, այս շարժարանը օրն ի բուն կը կրկնուէր տարինեք ի վեր :

Կիւնը և ազնիկներ՝ ամեն ազգէ, ամեն դասակարգէ՝ չէին կրնար Պուլկար տը Ռամբլէ անցած միջոցներն, ինքզինքներն զրկել այս շարժարանը Ապտունի պատճառելու հանդէսն :

Դերձակութիւններու աշակերտութիւններն մասնաւոր արձակուած միջոցներն, յատկապէս

Ազատի առջև կանգնելն և իրարու ետև
անոր կը մտնենային, ամեն հետ իյնալու
համար և ինչու պէս կը խնային երբ Պա-

խարացին, սրանչազում պատճառով համա-
կերպութեամբ մը, պատկ պատ կը ցատ-
քատէր իր խանութը տեղափոխու և վայրի-
եան մը վերջը բայրայելու համար:

Ինչ որ ամենն շատ կը հետաքրքրէր
Ազատի անդադրեցինքը՝ անխուսի պոզանքն էր
Ազատի՝ հանգէ պեղեցիկ սեփն պատկա-
նող արարածներուն:

— Կիները ինչ քրտն են իրեն, ինչու կը
փախչի անոնցմէ. հարցումը գոր ամենքս ի-
րարու կընկնէր և ոչ ոք կարող եղած էր
բացարեղ այդ գաղանքը սրտն վերահա-
սու ըլլալու համար շատեր ոչ ժամանակին
խնայած էին և ոչ ալ գրածին:

Էրիկ մտքոց հետ բազաբազար, համ-
բերող, նոյն իսկ անուշ լեզու, ինչ պատ-
ճառ կար որ այնքան ասուր կիները և վախ-
նար անոնցմէ կեանքին մէջ կէս ժամ շա-
բունակ հանգիստ չունենալու աստիճան:

— Անպատճառ կին մը իրեն մեծ զրժ-
բազարութիւն մը պատճառած և կամ պետն
աշտոյն փորձանք մը բերած ըլլալու է, կը-
սկինք մենք մեզի և այս երթապարտութեամբ՝
յագեցուցած ըլլալ կը կարծէինք մեր ամե-
նու հետաքրքրութիւնը:

Այնքան հոգի մը, խոցոտուած սիրտ
մը և կամ գոնէ խանգարուած մտք մը ու-
նենալու էր Ազատ, այդքան վեհօրէն ասե-
լու համար կիները:

Իր համար արտառութեան, անշուշտ ասե-
լութեան և վերին նայուած արհամարանքին
մէջ, չեմ գիտեր ինչ մը կար ասպետական,
վեհանքն որ մարդս անհամայ կը փորձուէր
լուծել շանալ այդ մարմին տառ հանելուկը
որուն մէջ թերևս, հոգեբաններու կտրոցին
տակա ինչ հանգիստ խնդիր մը կը սրբո-
ւէր:

Գեղեցիկ սեփն գեմ իր խուլ աստու-
թիւնը տխրեցէր, ասանց ասկայն բացատ-
րելի ըլլալու:

Մարդ կրնայ այս կամ այն կինը չի սի-
րել, նախընտրել նիհարը՝ գերին, սեպուին՝
կապտաչուին, մանուստր տկարութիւն մը
ունենալ բարձրահասակ կիներու համար, ա-
խոր կը նրբիքաններն, այո՛, այս ամենը
կը հատկան, բայց ասեղ իգական սեղը
sur toute la ligne, ասանց բացառու-
թեան, ասիկայ գիբին չէր բացատրել:

Եւ Ազատ այնքան à cheval էր իր
աստուութեան մէջ, և իր խաղաղութիւն մէջ այն-
քան լընթիւն կը գնէր որ իր սեպուէր չէր տար
մեզի տարակուսելու, նոյն իսկ վայրկեան մը,
իր ուղեղին հաւաստարկութեան վրայ:

Ազատ յիմար չէր, Ազատ կատեանց
մին էր ստի, սկզբամբ, համոզումով կնատ-
եաց մը:

— Բարե, Ազատ, ըսի իրեն արտաքին
լեզուով:

— Հրամանեցէք, ըսաւ իրտո մեծ բազա-
բազարութեամբ ուրիշ կէտով:

Գիշ մը օգին, թէ մը ձկնորուն վրայ խօ-
սելու վերջը՝

— Ազատ, ինչպէս կը սեանաս, միս մի-
նակ ենք հոս. միտակ երեք վկաներ ու-
նինք՝ Առտուած, Արեք և Մովը: Այդ երեքին
վրայ կերպում որ մարդու բան չեմ բեր,
միայն հասկցար ինձի թէ ինչու կիները
չեն անորմիր:

— Օ՛, այդ երկայն պատմութիւն է որ չի
կրնար զձեզ հետաքրքրել, և յետոյ կը խնդ-
րեմ, մի յիշեցնել տար ինձի բաներ որ
կեանքս թունաւորած են, ոչնչուցած են Լու-
թիւնս և կենդանի մեռելով մը քրտն են գիտ-
ւթիւնս:

Այս բառերը արտասանած միջոցին ար-
գէն գոյրը նետած, աչքերը աւելի գուրս ին-
կած էին, փրփուրի պէս բան մը կը պա-
տէր շրթները, ահա՛ իր անոր տեղը, սու-
կումի պէս բան մը կիւս վրաս, բայց հետա-
քրքրութիւնս վախիս յաղթեց և նորէն խօսքս
ուղեղով իրեն:

— Կազաչեմ Ազատ, ինչ կըլլայ, այս
խնդիր կատարէ, գուցէ քեզի օգտակար կըր-
նամ ըլլալ, մարդիկ իրարմէ միշտ պէտք
կունենան, չե՞ս գիտեր:

— Շատ աղէկ, խաղաղ, կս գէր գիտ-
նալ թէ կիները ինչու չեմ սիրեր: Ես չէ
թէ չեմ սիրեր գանտը, այլ կատեմ կը գար-
չի՛մ անոնցմէ և անոնց տեսքն կը վախնամ.
անեւք թէ իրաւունք ունիմ թէ ոչ:

Անտիկ Ազատի խոստովանանքը:
— Ես ութ տարու էի երբ հայրս մեռաւ,
այն հրէշը որ մայրս էր, իրեն հետ գիտ
գաշտը կաշխատանքը օրապահիկինս ճարե-
լու համար:

Երկուքս միասին հօրեղբորս ազարակին
մէջ կը ծառայէինք:

Գէշ մարդ մըն էր հօրեղբորս, բաւական
լաւ չէր վարձատրեր զմեզ և շարունակ կը
ծեծէր զին:

Անտանիկ էր կեանքը որու ենթարկուած
էինք:

Շատ սնուցած մայր ու տղայ արցունքով
տուն կը վերադառնայինք պատաս մը չար
հայ կրծելու համար:

Մայրս, զոր բոլոր հոգիովս կը սիրէի,
միակ միտքարութիւնս էր: Գիշերը իր թեւ-
երուն մէջ ազատուած և մայրական համ-
բայրեցու ջերմութեան մէջ ընդարմացած,
սիրտանք մը կը գտնէի ցերեկուան տոռա-
պանքներուս:

Երբ ասանքըս տարու եղայ, ալ չի
կրցայ հանգուրծել հօրեղբորս վայրագութիւն-
ներուն և մայրս համոզելով, միայն ուրիշ տեղ
մը գացինք ուր պատաս մը հացի համար
ազարակի մը մէջ բանարութեան մտայ:

Նոր կեանք մը սկսաւ հոն մեղի համար:
Տարիքս ներածին չափ կաշխակի մը ար-
նական պէտքերուն համեմու համար:

Մէկ երկու տարուան մէջ այնպիսի վի-
ճակ մը ձեռք բերի որ ալ մայրս պէտք չու-
նէր աշխատելու:

Օրն ի բուն գրաստի մը պէս կաշխակի
և իրիկունը ամբողջ յոգնութիւնս կը մոռ-
նայի մօրս օրհնութիւններուն և մայրական առ-
ջն և միս օրուան համար նոր ուրիշ կառ-
նէի աշխատութիւններու կարեւոր գիմանա-
լու համար:

Իմ ամբողջ մտածումս, ամբողջ փափա-
քս մօրս երջանկութիւն պատճառել էր:

Այդ օտար գիւղին մէջ գիտ մտաով կը
ցո՛ցունէին իրրկ որդիական պարտանանա-
չութեան օրինակ մը:

Մայրս կը հպարտանար իմ վրաս և զիս
սիրելի աւելի կը պաշտէր:

Գտն տարու էի, երբ օր մը աշխատ-
ութեան միջոցին, արեւաշար եղայ և ստիգ-
ուեցայ տուն կրկալ:

Պատմութեան այս կետին երբ հասաւ,
երկու խոշոր արցունքներ աչքերնս գորս
պոսձկացին և շունչը բռնուեցաւ:

Հինգ վայրկեան ետքը սա պէս շարունա-
կեց իր պատմութիւնը:

— Տեւք հիմայ թէ կիները ասելու ի-
րաւունք ունին: Ինչպէս ըսի, օր մը գաշտին
մէջ հիւանդանոցով, սովորութեանս հակա-
ռակ ցերեկ ասին տուն գառայ:

Երբ դրան մօտեցայ, ներքը Էրիկ մարդս
մը ձայնը ականջիս գարկաւ, ասիկայ ան-
տոյր բան մըն էր ինձի համար, մեր առ-
նէն ներս, ինձմէ գաւ երբէք Էրիկ մարդ մը
ոտքը չէր դրած:

Անտանքերութեամբ գուրը հրեցի և մտայ
ներս:

Մայրս իմ պաշտած, յարգած մայրս,
որ իմ կիտնքս էր, յոյս, ապաւնս, եր-
ջանկութիւնս, մայրս . . . այլ ճիւղը,
բոլորովին մերկ յայրասօրնս, վառաշարս
կը ասպարէկը հօրեղբորս թեւերուն
մէջ . . .

Ինչքան գիտէ թաւ, աչքերս մթաղանջան,
ամբողջ մարմինս կը գոգար, կս զիկ սրտալ
բայց ձայնս խեղդուած էր . . . Հարկ
կրցայ ինքնքնս գուրս նեռել այդ տեսարա-
նին ազգած արհաւիրքնս աւատելու համար:

Գուրս առի և իսկայ գուրս:

Օրերով ճամբայ քաղցի առանց կտիս
դանալու:

Այս օր՝ այդ թուականին ի վեր երեսուն
տարի անցած է և տակաւին երբ աչքերս կը

գոցեմ այդ անտարանին կարճես անտա-
նա կըլլամ:

Ահա ինչու կատեմ կիները և կը սու-
կամ անոնցմէ. ինձի համար կինը փոշորի-
կն է, անշունքը, գաւանը, վառագը, թոյնը,
հրեհը, շանթը և այն ամեն բաները որ
մարդուս վնաս կը հասցնեն:

Ահա ինչու կիներն կը վախնամ:

Ինչ՞ Ազատ . . .

Յ. ԱՎԻՍ

ՃԱՆԱԳԱՐ ՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ
ՄԵԼԻՏՈՊՈԼԵ ԵՐՈՒՍԱԼԵՄ
25 Օ ՊԵՆՏԵՍՏԻՆՈՒ ՄԷՉ

Շուր. 66 ր/ս/է/ն/
Այս միջոցին Պ. Հրեմովնը անձ-
նական վարտուողար Հիւսիսային Ա-
մերիկայի Միացեալ Նահանգների
Նախագահի առաջին խորհրդակցանի՝
Պ. Ռիչարտ Եունի—, որի հետ
նմանապէս 3 օրէ ի վեր կը ճանա-
պարհորդէի, ասաց:

— Տէր Հայր, այս տառապանակ ան-
զը կը սեանէր. սա քերտուսէ յետոյ՝
երկրորդ դարի մէջ եղել է վրկայ
և տանող իր վրայ երկու թշնամի
մեծ բանակների զօրքերը, որոնք զի-
բար կտտորելով արեան գետերն վազ-
ցրելու այս կրճէ միջով . . . Այս
ստակալի պատերազմին մէջ Հաւովմա-
յեցիք յաղթող հանդիսացած են, իսկ
անգլիկները յաղթուող . . .

ԽՏԻՎ Ա. ԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՑՏԱՍԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՏԱԿԵՐԳԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ
Ընդ սկտեկնութեամբ Պ. ՊԵՐՆԻԻ

ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
Ի ՆՊԱՍՏ
ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

Չորեկոյ 27 Փետրուար ժամը 8-3/4 ին
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՍԻՐ
* ՏԵԿԵՆ ԵՎՆՆ ԷԱՑԵՆԻ *

LA PRINCESSE DE BAGDAD

ԱՐԱԿ ԷԱՏՈՒԱԾ ԵՐԵՎ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ
Գործ ԱՂԵՔ. ՏԻՒՍԱ ՈՐԴԻՈՅ

L'ANGLAIS TEL QU'ON LE PARLE
ՎՕՏՎՈՒ ՄԵԿ ԱՐԱՐ

ՇԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԹՐԻՍԹԱՆ ՊԷՆՆԱՐԻ

— (—

Table with 2 columns: Price and Quantity. Includes items like Առաջին Օթեակ թիւ 11 Գ.Ո. 600, Երկրորդ Օթեակ թիւ Գ.Ո. 200, Պէյնուար 400, Թիկոթոն 40, Առաջին Օթեակ թիւ 400, Սթալ 20, Չերմատուն Գ.Ո. 5

Այս խորհրդի վրայ սիրտ չառ
կտարուեցաւ աշխարհի մէջ զի սատեղի
Մարդիկ աշխարհի բազմութիւնով
իրարու վրայ կ'յարձակէին, զիրար
կհրատարէին, աշխարհի վրայ կ'վազ
ցնէին որ միմեանց անեցած չունե
ցածին աէրը դառնան... Ահա՛
նեղաւոր աւագակորիւն, գողու
թիւն ազանորթիւն առիւնչառ
թիւն... Մարդասպանների գերը
միշտ այդ է եղած, է և լինելու է
այսուհետեւ ալ...

Որքան այս ամենքը ստակալի է և
անպատուաբեր մարդկային ազգին,
այնքան ալ հիանալի է և պատուաբեր
ընդհանուր մարդկութեան՝ այն ա
րիւնհեղութիւնը, որն եղած է յանուն
մարդկային ազատութեան և հաւա
ստարթեան և եղբայրութեան...

Առաջի տեսակ արիւնհեղութիւն
անող մարդը դազանանման է...
Պապան է... Մինչդեռ երկրորդ
տեսակ արիւնհեղութիւն անող մարդը
նման չէ Աստուծոյ... Աստ
ուած չէ մարդկանց համար...

Այսպէս մտածելով հետզհետէ
սրտիս արտաբերութիւնը անցնելու վրայ
էր. մանաւանդ երբ մտաբերեցի՝ որ
կերթամ՝ այն մեծ քաղաքը, որի անց
եալը՝ մեր ներկան և ապագան կեն
դանայնոյ է սերունդէ սերունդ, որդ
ւոց որդի, միշտ ու յաւիտեան...

Այս, արտաբերութիւնս բարձրին ան
ցաւ, երբ մտաբերեցի քրիստոսի
բարձրագոյն բարոյագիտութիւնը, նոր
աբիւն թափելը նոյն բարոյագի
տութիւնը տարածելուն համար...

Այս, արտաբերութիւնս ուրախութեան
փոխուեցաւ, երբ մտաբերեցի նորա
անհուն սէրը պէպի մեր Երկնաւոր
Հայրը, զէպի բնութեան և զէպի մար
դիկ...

Թէև պոռոյտաւոր կիրճի ճանա
պարհը վերջնապէս զեռ շատ հեռու
էր և կառքին մէջ նստած ճանապար
հորակիցներս երբեմն կըզանգատ
ուէին ճանապարհի միակերպութեան
և տաղակտի երևանուն համար,
սակայն ինձ համար բանտաձև կիրճի
անհաղինձայնք, որոնք իրար վրայ
բարդակալով կը կազմէին կիրճի եր
կու կողմը գտնուած բաւականի բար
ձրը թրջալանջ լուսնի՝ գարձած էին
գիտողութեան և ուսումնասիրութեան
առարկաներ... Նոցա վրայ նայե
լով՝ արտասուքներս չէի կարող զըս
պել, որովհետև մեզէս՝ կարծես մէկը
պարզ կերպով... ողբալի կերպով
կ'ասէր...

«Ողորմելի՛ ճանապարհորդ, ինչ
կ'նայիս այս քարերի վրայ... Նո՞ր
քա բեզմէն շատ աւելի երջանիկ
են... Նոքա իսկական վկաներ չեն
մարդկային օրինակ և լի... ազ
նուագոյն կենցաղավարութեան...
Եւ զուայդ կատարեալ մարդկային
կենցաղավարութեան ո՞ր մասը կարո
ղացել ես ցարդ սեպհականցը...
որ մասին կ'տիրես... կարողա
ցել ես տիեզերքի Ստեղծողը ճանչ
նալ... կրնաս նորան բոլոր սըր
տովդ, բոլոր հոգևովդ և ճշմարտու
թիւնով սիրել յարգել և պաշտել...
կրնաս, ո՞վ իղձալի ճանապարհորդ,

իւրաքանչիւր մարդ առանց խարու
թեան աչքի, կրօնի և դուստութեան՝
բոլոր սրտովդ, բոլոր հոգևովդ և ճշ
մարիտ գործերով սիրել և յարգել...
Յրեւա մեր Երկնաւոր Հոր նման կա
տարեալ լինելու համար՝ միշտ ու
սումնասիրել բոլոր սրտովդ և բոլոր
հոգևովդ բարոյագիտութիւն՝ իբրև
գիտութիւնների մայր՝ և միւս գի
տութիւնները... Ի վերջո՞ կրնաս
օրինակելի... աշխուագոյն մարդ
կային կենցաղավարութիւնը այժմ և
եթ վարել և նորա համար... նորա
զաղտփարական սիրոյն համար ամեն
տեսակ տանջանք անարգանք և ան
պատութիւն յանձն առնել և մեռնիլ
նորա համար... Այս իղձալի ճա
նապարհորդ, մենք՝ անչունչ, անաչք,
անտկանջ քարերու գոնէ վկայ ենք,
որ նա, որի համար դու կերթաս Ե
րուսաղեմ, այդ օրինակ և լի...
աշխուագոյն կենցաղավարութիւնը
վարեց՝ հակառակ աշխարհի վարած
կեանքին, և ապացուցեց՝ որ իւր
վարած կեանքը միայն կը վայելէ
կատարելութեան գիմոզ մարդկու
թեան...

Իսկ մարդկութեան այժմեայ և առաջ
ուայ վարած կենցաղավարութիւնը
այնքան կը տարբերի նորա վարած
կեանքէն, որ առաջինը կը վայելէ ա
սով չէ՞ր որ նա յաղթեց Աշխարհին...
Ո՞վ ողբում է ճանապարհորդ, այսպի
կատարելութեան գիմոզ մարդկանց...
անանաբարոյ մարդկեանցին, քան թէ
սկի զազաններին, անասուններին և
Եթէ բարոյական յաղթանակ տանե
լու համար կերթաս Երուսաղեմ...
Եթէ քո կեանքիդ համար՝ քեզ վո
յել մի ցողովքա պատրաստելու մըտ
քով կերթաս Մեծ Քաղաքը, այն
ժամանակ հաղա՛ր բարո՞վ երթաս...
Իսկ եթէ քո հանապարհորդութիւնը
սով ուրական ուխտագնացութիւն
է, ինչպէս կաննն անթիւ հոգևորա
կան և աշխարհական կրօնամոլներ,
այն ժամանակ դու արժանի չես նո
րա երկրպագուն կոչուելու... Ողբհե
տե նորան երկրպագուելու համարստեղ
չէ՛ հաղարտութիւնը քիլոմետր հեռաւորու
թիւն ունեցող երկինքէ զնալ Երու
սաղեմ... Բաւական է որ մարդ կա
րողանայ որ և է անդ հոգևով-սրտով
նորան սիրել և ճշմարիտ գործեր կա
տարել յոգուտ մարդկութեան... յօ
գուտ Աղբիւր... յոգուտ հասարակու
թեան՝ որի մէջ կենցաղավարելուես...
Երանի Գողգոթայի պատրաստուող
ներին, որովհետև նոքա են մարդկանց
ուսուցիչներ... Ուսուցիչներ սըր
տակից՝ թէ՛ իրենց կենդանութեան
ժամանակ եթէ յետ մահուան, Սոքա
են՝ որ ժողովրդների, աղբիւրի մէջ
յարտեան, որդոց որդի, սերունդէ
սերունդ կը յիշուին... կը զեկավա
րեն կենցաղավարութիւններ... Ե
թէ Սիրոյ մեծ զօրութիւն ո՞վ
զինուած ես, կը յաղթես, անպար
տելի կլինիս. իսկ եթէ ոչ... կը յազ
թուիս... կը խորտակեն քեզ իբրև
կրօնամոլ, անտիպապաշտ, աւելորդա
պաշտ և առասպելապաշտ... Սիր
ոյ մեծ զօրութեան մէջն է գի
տութիւնը... Իսկ աղիտու

թիւնը՝ կրօնամոլութեան, անտի
պապաշտութեան, աւելորդապաշտու
թեան և առասպելապաշտութեան...
Եթէ գիտութեան դասակ ես, երթաս
բարո՞վ և շուտ համար՝ մեծ Գողգո
թեան տեսնելու. իսկ եթէ ազիտու
թեան ծնունդ ես, այն ժամանակ ար
ժանի չլինիս և Մեծ Քաղաքը տեսնե
լու... տեսնելու... տեսնելու...»
«Տեսնելու» բառը մտքով շատ ան
գամ կրկնելու ժամանակ հետեւէն տե
սայ արեւելեան լեռան լանջի վրայ մի
զիւզ, որի տները կրօնական ճաշա
կով շինուած էին. Գիմոզս նստող
Երուսաղեմիցի յոյն վաճառականին
հարցրէր...

— Երբայդ պատուական, հեռուն,
այդ նրկացող գեղեցիկ գիւղը ինչ
գիւղ է:

— Այդ գիւղի անունն է Բեթհելէ:
Նորա միջի բնակչաց մեծ մասը եւ
բոլորակը են. Նոքա ունին այստեղ
լու ուսումնարաններ և եկեղեցիներ:
Այստեղ ուսնենք ալ բաւականին լու
և կանոնաւոր ուսումնարան ունին:

— Մի՞թէ այդտեղ այնքան ուսնեն
կրօնական, որ ուսումնարան բանա
լու պէտք է զգացուի:

— Ոչ. ընդհակառակն, ուսնենք շատ
բիշ են. բայց Պաղեստինու ուսու
կերութեան Ռուսաստանէ ուղարկած
ուսուցիչները կըբաւարանն անգացի
բրիտանացի արտոններին, զփոխե
րին և աստիճաններին, որպէս զի սոցա
ժամանակին ուսուցչներն, — պատաս
ժանեց յոյն վաճառականը —

— Հազա հայերը այստեղ ուսում
նարան չունին, հարցրի:

— Ոչ. դուք չայս պէպի մէջ բան
չունիք. Բայց փոխարեն դրա, դուք
ունիք Բեթհելէի մէջ, որ ահա հա
կառակ արեւմտեան կողմէն կերեսայ,
թէ ուսումնական և թէ նշանուոր
վանոր:

Բեթհելէի անուն որ լսեցի,
Բեթհելէն բոլորովին մոռացայ. ու
չաղբութիւնս գարձրի նորա վրայ և
կը զիտէի բարձրագագաթ մի գոռ
գակատուն. որն իւր տարօրինակ
բարձրութիւնով կը յիշեցնէրինձ Ռու
սաստանի Ռուս Եկեղեցիները. կարծե
լով թէ այդ եկեղեցին Ռուսաց եկեղե
ցի է, հարցրի ի՞նչ խօսակից յոյնին:

(Շարունակելի)
ՍՐԱՊՈՒՆ ԲԱՆՅ. ՍՏԱՌՈՒԷԼԵԱՆ
17 փետր. 1904 Գաշիթի:

Տ Ե Ղ Ա Կ Ա Ն

Ն. Վ. Պաղեստինա նուպար մարտի
14ին մեծ սրտահանող եւ մը պիտի տայ
իւր Պապ-էլ-Հատիս պապտին մէջ:

— Եղբայրս հանգստեալ մեծ Դու
տի, կ'ամալ-էտ Տըն էֆէնտի յաշարդն
պիտի ըլլայ Եսհետ էֆէնտին, և որ
իւր պաշտանին զուրը պիտի անցնի՝
ինչպէս ծանուցինք, առաջիկայ մարտ
15ին:

— Ն. Բ. ի սիրով այս տարի Պոլիս
այցելելու գիտատարութիւն ունի: Այս
ճամբորդութիւնը սակայն այն ատեն

վերջնականապէս պիտի որոշուի, երբ
որ նէ իր «էյ վերագառնայ»:

Նէֆիք պէյ զրկուած Պոլիս Ն. Բ.
Խոտիլին կողմէ, Սուլթանին և Տամատ
Մահմուտ բաշային միջև եղած ինչ իր
նեքա կարգադրութեանը համար:

— Աստիական Լոյսի Երեւնաւա
յին ընկերութեան Արշոյո նստը, ան
ցած շաբաթ օրը Ազգեանց զիւրայէն Ես
ֆա գնալու ատեն աւագի խաթիբ
մը հանդիպած և բաւական վաւաստած
է: Արշոյո՛ւ Եսֆա հասած է, և նորա
տարիներ կ'ըլլան:

Ա. Զ. Գ

Կ'աւանդուին Հոյերեհի Յրահեսէնի
ղեշարային դասեր, Գիմել՝ մանրամու
նութեանց համար՝ թերթիս խմբագ
րատունը՝ ամեն օր 10-12 կէս օրէն
առաջ և 3-5 կէս օրէն վերջը:

ԱՐՏԱՒԻՆ ԼՈՒԻՆԵՐ

Ըստ «Տէյլի Թէլէգրաֆի» Կ. Պոլսոյ
թղթակցին, Սուլթանը Մէքքէի էմի
րին հեռագրած է որ անհաւելար Հիճա.
զի երկաթուղիին շինութեանը մննա
լու կ'ապասէ, զէպի՛ Աբ. Քաղաքը
ուխտագնացութիւն մ'ընելու համար:

— «Նոր-Օր» ընթերցողները կը յիշեն
արդէն թէ Չինաստանի մէջ գտ
նուող Երուսաղեմի Տէրութեանց
Ներկայացուցիչները քանի ան
գամներ խստիւ պահանջեցին Չինաս
տանէն որ յանցաւոր պաշտօնեաները
մահուալ պատժուին: Չինաստանի
պատասխանը բացասական եղաւ միշտ:
Ո ստի սրտաւեցաւ որ նուազ-մանր պա
տիժ մը կրեն յանցաւորները: Հիմա,
Փէրինէն ամսուս 18ին քաջաւած հեռա
գրի մը նայելով, Չինաստանի այդ
յանցաւոր պաշտօնեաներուն համար
անորիտուած պատժը, անբաւական
գտել ևն նոյն անգոյ՝ Տէրութեանց
Ներկայացուցիչները, ու կը պնդեն որ
իրենց սրտած պատիժները լի ու լի
զարծագրուին:

— Իւրմանիան ինը նոր շողեհաններ
չինել տուած է սրտեց 4ը 11,000 տա
կաուշափ տարողութիւն ունի, մէկը՝
8,000, և մնացեալ 4ը՝ 2,600, Մօտե
կրս երթեկալութեան պիտի սկսին
յիշեալ նստերը

— Մասիւրայէն Փետր. 12ին Երու
սաղեմ թերթիւնը կը հեռագրեն,
«Հաւաստի աղբիւրներէ կ'իմանանք որ
սատիկանի մը տղան անձնասպան եղած
է Չարը սպաննելու փորձ մը լրած
ըլլաւուն համար»:

— Տղան վախէն և խիզճի գէմ նա
խտմեծար համարած է ինքնասպան
ըլլալ քան թէ գործած ըլլալ այս օճիրը:

«Կարելի չէ՛ որ աստիճան ըստոյդ
ըլլող հաստատել այս աղմուկին, բայց
կերպով մը կը հաստատուի, որովհետև
պէտք եղած զգուշութիւնները ձեռք
առնուած են»:

